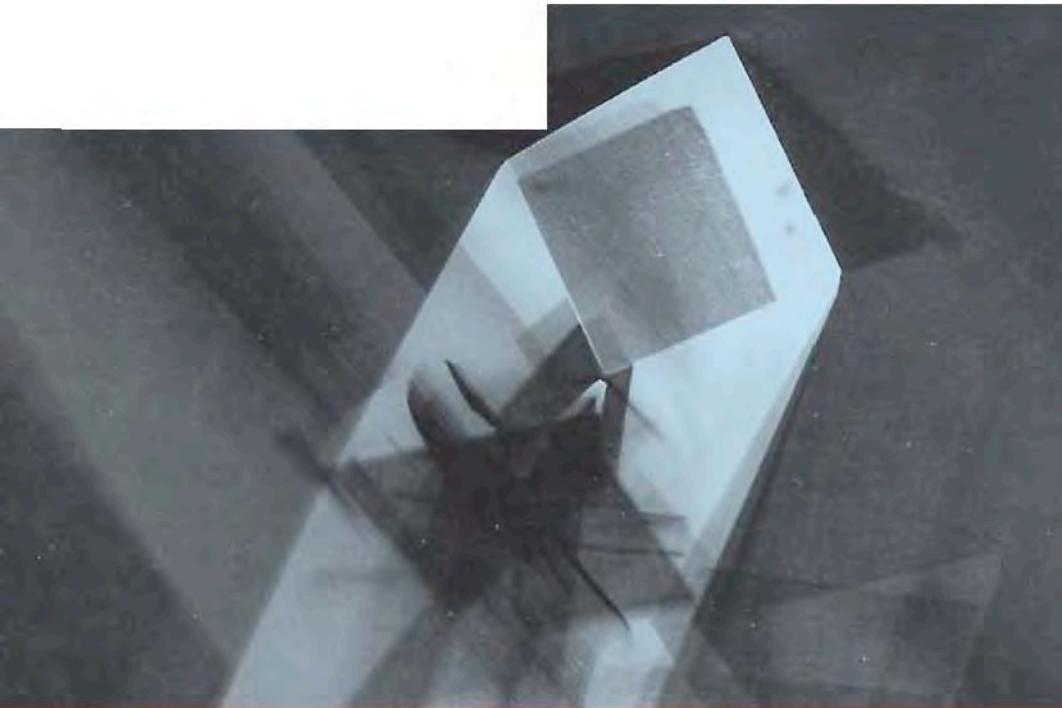

DAVID BLACKLEDGE, BARRY HUNT

Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΑ	x
ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	xi
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Ο DURKHEIM ΚΑΙ Η ΦΟΝΞΙΟΝΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	
2. Émile Durkheim	9
3. Οι σύγχρονοι ντυρκεμιανοί	41
4. Η φονξιοναλιστική προσέγγιση της εκπαίδευσης	99
5. Μια εκτίμηση της φονξιοναλιστικής προσέγγισης	153
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ	
6. Η μαρξιστική θεώρηση – Μια εισαγωγή	173
7. Η μαρξιστική ανάλυση της εκπαίδευσης: Οι θεωρίες της άμεσης αναπαραγωγής	205
8. Η μαρξιστική ανάλυση της εκπαίδευσης: αντίσταση, σχετική αυτονομία και βολονταρισμός	275
9. Αξιολόγηση της μαρξιστικής θεώρησης	305
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Η ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	
10. Η μικρο-ερμηνευτική προσέγγιση – Μια εισαγωγή	357
11. Μικρο-ερμηνευτικές προσεγγίσεις: Μελέτες σε δασκάλους και μαθητές	383
12. Η «νέα» κοινωνιολογία της εκπαίδευσης	449
13. Συμπέρασμα: Η βεμπεριανή θεώρηση	489
Βιβλιογραφία	523

10

Η ΜΙΚΡΟ-ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ – ΜΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ¹

Μακρο- και μικρο- προσέγγιση

ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΡΓΑ ΣΤΑ οποια αναφερθήκαμε στο I και II μέρος είχαν αυτό που ονομάζεται «μακρο-» προοπτική. Οι φονξιοναλιστές και οι μαρξιστές συγγραφείς φαίνεται να αποδέχονται ορισμένα κοινά αξιώματα, τουλάχιστον όταν εξετάζουν την εκπαίδευση. Πιστεύουν ότι μπορούμε να κατανοήσουμε την εκπαίδευση μόνο αν την εντάξουμε στην ευρύτερη κοινωνία. Θεωρούν ότι οι καθημερινές δραστηριότητες των δασκάλων, των μαθητών και των διοικητικών φορέων κυριαρχούνται από παράγοντες όπως: η κοινωνία (Durkheim): οι ανάγκες της κοινωνίας (φονξιοναλιστές): η οικονομία, το ταξικό σύστημα ή η ιδεολογία (μαρξιστές). Το αποτέλεσμα της εκπαίδευσης μπορεί επομένως να προβλεφθεί, μια και οδηγεί στη διατήρηση του *status quo*.

Οι προσεγγίσεις αυτές έχουν υποστεί έντονη κριτική, όπως είδαμε σε προηγούμενα κεφάλαια. Ίσως η σημαντικότερη κριτική ήταν ότι οι μακρο-προσεγγίσεις συχνά θεωρούν ότι οι άνθρωποι δεν είναι τίποτε άλλο από προϊόντα της κοινωνικοποίησης. Φαίνεται να αγνοούν την ανθρώπινη δημιουργικότητα και να θεωρούν την ανθρώπινη ελευθερία ανύπαρκτη. Μια δεύτερη και σημαντική κριτική ήταν ότι αυτές οι μακρο-προσεγγίσεις δεν μας λένε πολλά για τον πλούτο και την πολυπλοκότητα της ζωής των αν-

1. M. Hammersley, «Some Reflections on the Macro-Micro Problem in the Sociology of Education», *Sociological Review*, τόμ. 32, τεύχ. 2 (1984), σσ. 317-318.

Θρώπων: δεν μπορούν να συλλάβουν την πραγματικότητα της ζωής στα σχολεία και δεν μας βοηθούν να καταλάβουμε ποιο είναι το «κουμπί» των δασκάλων και των μαθητών. Στην καλύτερη περίπτωση μας προσφέρουν ένα γενικό πλαίσιο για να αναλύσουμε την εκπαίδευση, το οποίο όμως δεν χρησιμεύει σχεδόν καθόλου στις καθημερινές σχολικές σχέσεις. Μπορούμε ωραιότατα να λέμε ότι οι μαθητές και οι δάσκαλοι είναι αλλοτριωμένοι και ότι πρέπει ν' αλλάξουμε την κοινωνία, αλλά αυτό δεν κάνει πιο εύκολο το απόγευμα της Παρασκευής.

Το διπλό πρόβλημα των μη αποδεκτών αξιωμάτων και της έλλειψης πρακτικής εφαρμοσιμότητας οδήγησαν στην ανάπτυξη των «μικρο-» κοινωνιολογικών προσεγγίσεων. Ο Martyn Hammersley έχει υποστηρίξει ότι οι διαφορές ανάμεσα στις μικρο- και τις μακρο- προσεγγίσεις γίνονται συνήθως αντιληπτές με τους ακόλουθους τρόπους:

1. Στην κοινωνιολογική έρευνα πρέπει να θεωρούμε δεδομένο τον ντε-τερμινισμό [μακρο-] ή την ελεύθερη βούληση [μικρο-];
2. Ο στόχος της κοινωνιολογίας είναι να παράγει γενικευμένες ερμηνείες που προκύπτουν με την αφάρεση από τις λεπτομέρειες των κοινωνικών φαινομένων [μακρο-] ή να καταγράφει τη διαδικασία της κοινωνικής ζωής με όλες τις λεπτομέρειες και την πολυπλοκότητά της (τον «πλούτο» της, αν θέλετε) [μικρο-];
3. Μπορούν οι θεωρίες να ελέγχονται από τα εμπειρικά δεδομένα [μακρο-] ή μπορεί κανείς να τις κρίνει μόνο με βάση την εσωτερική τους συνοχή, αφού όλα τα δεδομένα είναι φορείς θεωρίας [μικρο-];
4. Οι κοινωνιολόγοι παράγουν επιστημονικές θεωρίες που καταγράφουν τι συμβαίνει «πραγματικά», ενώ οι απόψεις των συμμετεχόντων είναι απλώς μύθος ή ιδεολογία [μακρο-]; Ή πρέπει οι περιγραφές των κοινωνιολόγων να στηρίζονται κατά μία έννοια στις ερμηνείες των συμμετεχόντων [μικρο-];
5. Τα κοινωνικά γεγονότα μπορούν να ερμηνευτούν καλύτερα ως προϊόντα της δομής της εθνικής (ή διεθνούς) κοινωνίας [μακρο-] ή μπορούν να δοθούν ορθές ερμηνείες που αναφέρονται σε χαρακτηριστικά σχε-

τικά μικρών οργανώσεων και ομάδων ή και στα χαρακτηριστικά μεμονωμένων ατόμων [μικρο-];

Σε γενικές γραμμές αυτές οι μικρο-ερμηνευτικές προσεγγίσεις ξεκινούν από προκείμενες πολύ διαφορετικές από εκείνες των θεωριών που εξετάσαμε ως τώρα. Θα σκιαγραφήσουμε ορισμένες από αυτές τις προκείμενες και μετά, στο υπόλοιπο αυτού του κεφαλαίου και στο Κεφάλαιο 11, θα εξετάσουμε το έργο των συγγραφέων που υιοθετούν αυτές τις απόψεις.

Το βιβλίο αυτό παρέχει μια σαφή περιγραφή των βασικών κοινωνιολογικών προσεγγίσεων της εκπαίδευσης. Διαφθρώνεται γύρω από τις τρεις κύριες κοινωνιολογικές θεωρήσεις της εκπαίδευσης: την Ντυρκεμιανή και Φουξιοναλιστική, τη Μαρξιστική και την Ερμηνευτική. Επικεντρώνεται στους σημαντικότερους και πιο ενδιαφέροντες συγγραφείς κάθε θεώρησης και δίνει ιδιαίτερη προσοχή σε εκείνους που εκπροσωπούν καλύτερα την κάθε προσέγγιση.

Το βιβλίο προσφέρει μια συγκροτημένη εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, π οποία ενθαρρύνει όποιον επιθυμεί να εμβαθύνει περαιτέρω στην εξέλιξη αυτού του επιστημονικού κλάδου και να κατανοήσει έτσι καλύτερα το σύστημα της εκπαίδευσης. Ακόμα, παρέχει έναν εκτενή σχολιασμό των κοινωνιολογικών προσεγγίσεων που παρουσιάζει.

Ο **David Blackledge** και ο **Barry Hunt** διδάσκουν Εκπαίδευτική Πολιτική και Κοινωνιολογία στο Trinity and All Saints College.

ISBN 978-960-375-132-8

9 789603 751328
ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΕ 3132

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ — ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ